

MARKUS ZUSAK
Clayův most

Přeložila Dominika Křestánová

ARGO

Markus Zusak

Clayův most

Z anglického originálu *The Bridge of Clay*,
vydaného nakladatelstvím Doubleday v roce 2018,
přeložila Dominika Křestánová.

Obálka Jan Augusta.

Graficky upravil Libor Batrla.

Odpovědný redaktor Vít Penkala.

Technický redaktor Milan Dorazil.

Vydalo nakladatelství Argo,
Milíčova 13, 130 00 Praha 3,

www.argo.cz, argo@argo.cz,

v roce 2019 jako svou 3957. publikaci.

Vytiskla Těšínská tiskárna.

Vydání první.

ISBN 978-80-257-2854-3

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod KOSMAS

sklad: KOSMAS s.r.o., Za Halami 877

252 62 Horoměřice

tel.: 226 519 383, fax: 226 519 387

e-mail: odbyt@kosmas.cz, www.firma.kosmas.cz

Knihy je možno pohodlně zakoupit v internetovém knihkupectví www.kosmas.cz

portrét zabijáka ve středních letech

Jestli před začátkem (před začátkem toho, co píšu, když nic jinýho) byl psací stroj, pes a had, začátek sám – o jedenáct let dřív – byl vrah, mezek a Clay. I v začátcích ovšem musí někdo táhnout první, a toho dne to moh být jedině Vrah. Byl to konec-konců on, kvůli komu se všechno dalo do pohybu vpřed a my všichni se ohlídlí zpátky. Způsobil to tím, že přijel. Přijel v šest hodin.

I to bylo vlastně docela případný. Další žhoucí únorovej večer, beton vypečenej z celýho dne a slunce pořád vysoko a pořád úmorný. Vedro, jaký si musíte podat a opřít se o něj, nebo spíš vedro, jaký si podalo jeho. Ze všech vrahů, co jich kdy na světě bylo, toho zaručeně nejubožejšího:

Pět stop deset, čili průměrná výška.

Pětasedmdesát kilo, normální váha.

Ale nepleťte se, ten člověk byl chodící pustina v obleku, sehnutej a zlomenej. Opíral se o vzduch, jako by čekal, kdy už ho dorazí, jenže ten se k tomu neměl, ne dneska, protože se zničehonic nezdálo, že by byl vhodnej čas prokazovat vrahům milost.

Ne, dneska to cejtil celým tělem.

Čichal to.

Byl nesmrtelnej.

Čimž se ve stručnosti všechno vysvětluje.

Co čekat od Vraha, než že bude nezabítelnej v jedinou chvíli, kdy by mu bylo líp mrtvýmu.

Celou věčnost, přinejmenším deset minut, pak stál v ústí Archer Street, s úlevou, že to konečně dokázal, a s děsem, že je tady. Ulici to podle všeho bylo dost jedno, větřík povíval bezmála nonšalantně, prosyceně hmatatelným pachem kouře. Auta jako by někdo u chodníku spíš típnul, než zaparkoval, a elektrický dráty zplihle visely pod vahou němejch, přehřátejch a znuděnejch ho-lubů. Město kolem ní stoupalo na špičky a volalo:

Vítej zpátky, Vrahu.

Hlas hřejivě zazníval vedle něj.

Se mi zdá, že jsi krapet v maléru... I když, krapet v maléru je hodně nedostačující výraz – seš v pořádným průseru.

A on to věděl.

A žár se zanedlouho přiblížil.

Archer Street se začala chystat k akci, div že si nemnula ruce, a Vrah se slušně rozhořel. Cítil, jak se to vzmáhá kdesi pod jeho sakem, a zároveň se vynořily otázky:

Zvládne jít dál a ten začátek dokončit?

Vážně to dokáže dotáhnout?

Vychutnal si poslední okamžik toho přepychu – vzrušení nehybnosti – a pak polknul, prohnět rukou korunu trnitéjch vlasů a s chmurným odhodláním se vydal k číslu osmnáct.

Muž v hořícím obleku.

Samozřejmě měl toho dne namířeno na pět bratrů.

Na nás, Dunbarovic kluky.

Od nejstaršího po nejmladšího:

Já, Rory, Henry, Clayton, Thomas.

Nikdo z nás už nikdy nebude jako dřív.

Po pravdě řečeno, jako dřív nebude ani on – a abyste měli aspoň nepatrnou představu o tom, do čeho se Vrah řítíl, povím vám, jaký jsme byli:

Řada lidí nás měla za raubíře.

Barbary.

Většinou měli pravdu:

Naše matka byla v pánu.

Náš otec od nás pláchnul.

Kleli jsme jak pohani, rvali se jak šampióni a trestali se navzájem v kulečnicku, v ping-pongu (vždycky na stolech z třetí čtvrtý ruky, povětšinou postavených na hrbolatý trávě na dvorku), v Monopolech, šipkách, fotbale, kartách, ve všem, co nám přišlo pod ruku.

Měli jsme piáno, na který nikdo nehrál.

Naše televize si kroutila doživotí.

Kanape to mělo na dvacet let.

Občas nám zazvonil telefon a jeden z nás pak vyšel ven, přeběhnul po verandě a zašel k sousedům – to si jen stará paní Chilmanová koupila novou skleničku rajčatový omáčky a ta mrcha jí nešla otevřít. Pak se dotyčný zase vrátil, nechal za sebou prásknout dveře a život běžel dál.

Ano, pro nás pět šel život pořád dál:

Bylo to něco, co jsme do sebe navzájem vtoukali a vytloukali jeden z druhého, zejména když všechno bylo úplně správně, nebo úplně špatně. To jsme pak ve večerním odpoledni vyrazili na Archer Street. Táhli jsme na město. Na věže a ulice. Ustaraný stromy. Nasávali jsme hlasitý hovory vyvržený z hospod, domů a činžáků, z hloubi duše přesvědčený, že tohle je naše místo. Skoro jsme čekali, že to všechno sebereme a odneseme si zastrčený pod paží domů. Vůbec nezáleželo na tom, že až se druhý den probudíme, bude to zase pryč, na svobodě, rozptýlený mezi domama a jasným světlem.

Jo, a ještě něco.

Možná to nejdůležitější.

Ze všech lidí, co jsme znali, jsme byli jediný, kdo kromě krátký soupisky nefunkčního domácího zvířectva vlastnil mezk.

A že to nebyl jen tak ledajaký mezek.

Dotyčný zvíře se jmenovalo Achilles a příběh o tom, jak se dostal na náš předměstské dvorek v dostihovém cípu města, je dlouhý jak přespolní míle. Na jedné straně v něm figurovaly opuštěné stáje a tréninková dráha za naším domem, zastaralá vyhláška městské rady a smutný tlustý děda, kterému dělal potíže pravopis. Na druhé straně šlo o naši mrtvou matku, upláchnuvšího otce a nejmladšího z nás, Tommyho Dunbara.

Tehdy se to zdaleka neprobralo se všemi doma, a tak se u nás mezek ocitnul za poněkud vyhrocenějších okolností. Po přinejmenším jedné prudké hádce, a to s Rorym –

(„Kurník, Tommy, co to má znamenat?“

„Co?“

„Jaký co, to si ze mě děláš prdel? Na dvorku je osel!“

„To není osel, to je mezek.“

„Jakej je v tom rozdíl?“

„Osel je osel, mezek je kříženec –“

„To mi je u prdele, ať si je to třeba kovbojské kůň křížené s šetlandským poníkem! Já se ptám, co dělá pod naší šňůrou na prádlo?“

„Žere trávu.“

„To vidím!“)

– se nám nicméně tak či onak povedlo si ho nechat.

Nebo, přesněji řečeno, mezek u nás zůstal.

Podobně jako s většinou zvířat, co si Tommy dotáhl domů, byly určitý potíže i s Achillem. Tak především, byl to ambiciózní mezek, a jelikož síť proti mouchám na zadních dveřích to už dávno vzdala a odešla do věčných lovišť, stávalo se, že když dveře zůstaly pootevřené nebo dokonce úplně dokořán, nakráčel si to do domu. Stalo se to minimálně jednou do týdne a já jednou do týdne div nevyletěl z kůže. Což znělo zhruba následovně:

„Je-žišmarjá!“ Jako rouhač jsem tehdy byl světová extratřída a moje specialita byla rozseknout Ježíše vejprůl a Marii vy-píchnout důrazem. „Kdybych vám to řekl jednou, zmetkové, ale slyšeli jste to už nejmíň stokrát! Zavírejte kurva ty zadní dveře!“

A tak podobně.

Což nás přivádí zpátky k Vrahovi a k tomu, jak by to vůbec mohl tušit?

Moh si domyslet, když sem dorazil, že třeba nikdo nejsme doma. Moh vědět, že se bude muset rozhodnout, jestli si ode-mknout svým starým klíčem, nebo počkat na verandě – a pak položit tu svou jedinou otázku, přednést návrh.

Výsměch lidí čekal, jasná věc, přímo si o něj koledoval.

Ale kdepak.

Smršť urážek:

Ten domek, ztělesnění potupy, a útok ticha.

A k tomu lupič, kapsář v podobě mezka.

Někdy kolem přibližně čtvrt na sedm se krok za krokem při-dal k Archer Street, a náš soumar zamrkal.

A bylo to.

První pár očí, na který Vrah uvnitř narazil, patřil Achil-lovi, a s Achillem nebylo radno si zahrávat. Achilles stál v ku-chyni, pár kroků od zadních dveří před lednicí, na dlouhým křivým obličejí nalípnutej svůj obvyklej výraz *Co čumíš?* Nozdry rozšířený, dokonce maličko přežvykoval. Nonšalantně. Jasnej pán situace. Jestli hlídal ty piva uvnitř, odváděl fakt setsakra dobrou práci.

Tak co?

V tuhle chvíli, jak to vypadalo, odváděl všechno mluvení Achil-les.

Nejdřív město, pak mezek.

Teoreticky vzato to přinejmenším vzdáleně dávalo smysl. Jestli se mohl někde v tomhle městě objevit exemplář kopytnatce koňského typu, bylo to právě tady, vzhledem ke stájím, tréninkový dráze a vzdáleným hlasům dostihových hlasatelů.

Ale mezek?

Byl to nevýslovný šok, a okolní prostředí taky dvakrát nepomohlo. Kuchyně byla oblast s úplně specifickým zeměpisem a podnebím:

Stěny pod mrakem.

Vyprahlá podlaha.

Pobřežní pás špinavého nádobí směřující ke dřezu.

A k tomu vedro, úporné vedro.

Dokonce i mezkova ostražitá bojovnost s ohledem na tohle děsivý těžkotonážní vedro na okamžik polevila. Bylo tu dokonce hůř než venku, což byl výkon, nad kterým nejde jen tak ohrnout nos.

I tak ovšem netrvalo Achillovi dlouho, než se vzchopil k akci, nebo byl Vrah tak dehydrovaný, že měl halucinace? Ze všech kuchyní na celém světě zrovna tahle. Blesklo mu hlavou, že by si měl vrazit klouby rukou do očí a tu vidinu z nich vymnout, ale nebylo to k ničemu.

Tohle byla skutečnost.

S naprostou jistotou věděl, že tohle zvíře – tenhle šedej, flekatej, zrzavej, světle hnědej nonšalantní převít z rodu mezků s doškovou čupřinou nad obličejem, ohromnými očima a tlustými nozdrama – stojí na popraskaný podlaze pevně jako skála a vítězoslavně, nezvratně jasně mu dává najevo jedno jediný:

Vrah nejspíš může udělat spousty věcí, ale nikdy, za žádných okolností, by neměl chodit domů.

rozehřívání po clayovsku

Na opačný straně města, ve chvíli, kdy se Vrah setkal s mezem, byl Clay a rozehříval se. Po pravdě řečeno, Clay se rozehříval pořádkem. V tuhle chvíli byl ve starém činžáku, před nohama schody, na zádech jinýho kluka a v prsou bouřkovéj mrak. Krátký černý vlasy připlácnutý k hlavě a v každým oku oheň.

Vedle něj, napravo, běžel další kluk – o rok starší blondák –, měl co dělat, aby mu stačil, ale i tak ho popoháněl. Nalevo se hnala border kolie, čili Henry, Clay, Tommy a Zora dělali to, co vždycky:

Jeden mluvil.

Jeden trénoval.

Jeden se držel jako klíště.

Dokonce i pes do toho dával všechno.

Měli k týhle tréninkový metodě klíč, kterej koupili od kamaráda. Díky němu se dostali dovnitř. Deset dolarů za vycpanej kus betonu. To šlo. Běželi.

„Ty hovňousku ubohá,“ pravil Henry (ten, co měl nos na peníze, ten přátelskej) po Clayově boku. Pachtil se nahoru, poskočil a zachechtal se. Úsměv se mu smekl z tváře a on ho zachytil do dlaně. Při těchhle příležitostech komunikoval s Clayem vyzkoušenejma a osvědčenejma urážkama. „Seš nula,“ prohlásil. „Seš měkkej.“ Všechno ho bolelo, ale musel mluvit dál. „Seš měkkej jako vejce na hniličku, kámo. Zvedá se mi kufr, když tě vidím takhle běžet.“

Netrvalo dlouho a došlo i na další tradici.

Tommy, ten nejmladší, sběratel zvířat, ztratil botu.

„Kurva, Tommy, copak jsem ti neříkal, ať si je pořádně zavážeš? No tak, Clayi, seš bábovka, seš směšnej. Co kdyby ses do toho pořádně vopřel?“

Dorazili do šestýho patra, Clay shodil Tommyho stranou a pusťil se do proříznutý držky po svý pravici. Přistáli na plesnivý dlažbě, Clay napůl s úsměvem, zbylí dva rozchechtaný, a všichni ze sebe strášali pot. Clay během rvačky nasadil Henrymu kravatu, vytáh ho na nohy a roztáčel kolem sebe.

„Fakt bys potřeboval sprchu, kámo.“ To byl celej Henry. Vždycky jsme říkali, že kdybysme se ho chtěli zbavit, jeho pusu bysme museli oddělat dvakrát. „Tohle je fakt humus.“ Cítil, jak mu struna Clayovy paže stahuje ten jeho chytrolínskej krk.

Vtom se do toho vložil Tommy, poctivejch třináct let věku, s rozběhem na ně skočil a všichni tři se sesypali: ruce a nohy, kluci a podlaha. Zora poskakovala kolem, ocas vztyčenej a tělo napružený dopředu. Černý nohy. Bílý tlapky. Štěkala, ale rvali se dál.

Když bylo po všem, zůstali ležet na zádech. Tady, na vrchním patře schodiště, bylo okno a ušmudlaný světlo. Hrudníky pumpovaly nahoru dolů. Vzduch byl těžkej. Celý tuny vzduchu navršený z jejich plic. Henry ho lokal lačnejma douškama, ale pusa prozradila upřímný srdce.

„Tommy, ty hajzlíku mrňavá.“ Kouknul se na něj a zazubil se. „Se mi zdá, že jsi mi zrovna zachránil život.“

„Dík.“

„Ne, já děkuju tobě,“ opáčil a ukázal na Claye. Ten už se opíral o loket, druhou ruku zastrčenou v kapse. „Fakt nechápu, proč toho magora ještě snášíme.“

„Já taky ne.“

Ale věděli to.

Tak zaprvé, byl to Dunbar, a pokud šlo o Claye, bylo dobrý vědět.

Ale co?

Co bylo dobrý vědět, když šlo o Claytona, našeho bráchu?

Otázky se za ním táhly už celý léta, jako třeba proč se usmívá, ale nikdy se nesměje?

Proč se rve, ale nikdy nevyhraje?

Proč se mu tolik líbí na naší střeše?

Proč běhá ne kvůli uspokojení, ale pro nepohodlí, jako by hledal bránu k bolesti a utrpení, a proč se s tím pořád smířoval?

Žádné z těch dotazů neměl nicméně v oblibě.

Byly to rozechřívací otázky.

Nic víc.

Když se přestali válet na zádech, dali si ještě tři rundy a Zora cestou uklidila zatoulanou botu.

„Kurva, Tommy.“

„Co je?“

„Příště si je líp utáhni, jo?“

„Jasně, Henry.“

„Na dvojitej uzel, nebo tě přerazím vejpůl.“

„Tak jo, Henry.“

Dole pod schodama ho plácnul do ramene – což byl signál, aby zase vylez Clayovi na záda – a pak vyběhli do schodů a dolů sjeli výtahem. (Někomu to může připadat jako podvádění, ale ve skutečnosti je to těžší, protože nemáte tolik času na odpočinek.) Po posledním výběhu sjeli Henry, Tommy a Zora dolů ještě jednou, ale Clay to vzal po schodech. Venku došli k Henryho autu, otřískaný kovový piksle s nálepkou dočasnýho řidičáku, a předvedli obvyklý divadýlko:

„Zoro, mazej z toho předního sedadla.“ Hověla si za volantem, každý ucho dokonalej trojúhelník, a vypadala, jako by se

chystala přeštelovat rádio. „Dělej, Tommy, koukej ji dostat ven, buď tak hodnej.“

„No tak, holka, neblbni.“

Henry sáhnul do kapsy.

Prst drobnějš.

„Clayi, tumáš, uvidíme se tam.“

Dva kluci v autě, třetí běžel.

Z okýnka: „Héj, Clayi!“

Přidal. Neotočil se, ale slyšel náramně dobře. Pokaždý to samý.

„Vem kopretiny, když to půjde, ty měla nejradši, pamatuješ?“

Jako by to nevěděl.

Auto vyhodilo blinkr, rozjelo se. „A nenech se při placení natáhnout.“

Clay přidal.

Byl už pod kopcem.

Zkraje jsem ho trénoval já, pak Rory, a jestli to já dělal s jakýms takýms pošetile starosvětským smyslem pro čest, Rory do něj řezal, ale nezlomil ho. Henry na to na druhou stranu šel mazaně – dělal to pro prachy, ale taky ho to bavilo, o čemž se záhy přesvědčíme.

Od samýho začátku to bylo jasně daný, ale trochu na palici:

Mohli jsme mu přikazovat, co má dělat.

Udělal to.

Mohli jsme ho mučit.

Vydržel to.

Henry ho klidně vyhodil z auta, když zahlíd, jak nějaký kámoši jdou v dešti domů pěšky, a Clay beze všeho vystoupil a dal se do klusu. A když pak projížděli kolem a křikli z okýnka „Ne-flákej se“, rozběh se rychlejc. Tommy, kterýho žraly pekelný výčítky, se vždycky otočil dozadu a sledoval Claye, dokud se autu neztratil z dohledu. Díval se, jak se jeho mizernej sestřih čím dál víc zmenšuje, a bylo to přesně tak:

Možná to vypadalo, že ho trénujeme.